

Verlag over de stootvogelstand in de Amsterdamse Waterleidingduinen in 1971

Door F. J. Koning

Door uitvoerige nasporingen tijdens het broedseizoen konden wij in 1971 in de A.W. duinen de aanwezigheid vaststellen van 24 paar ransuilen, 9 paar bosuilen, 2 paar steenuilen, 5 paar torenvalken en 3 paar boomvalken. Het aantal ransuilen was betrekkelijk laag, de overige soorten vertoonden de laatste jaren echter een zekere stabiliteit in hun aantal. Evenals in 1970 was ook nu het voorjaar koud en de vogels begonnen laat met de voortplanting. De veldmuizen moeten dit jaar zeer schaars geweest zijn. Zó schaars zelfs dat, voor het eerst in de zeven jaren dat voedselanalyses gemaakt worden, de veldmuis in talrijkheid werd overtroffen door de bosmuis!

De in dit verslag genoemde cijfers betreffende de voedselanalyses zullen verschillen vertonen met de gegevens genoemd in vorige rapporten welke in 'De Fitis' verschenen. De oorzaak is dat alle gegevens omgerekend zijn in gewichtseenheden. Dit werd gedaan volgens de methode van H. N. Southern gepubliceerd in 'The Ibis' no. 96 (1954) 'Tawny Owls and their prey'. Een dergelijke methode geeft een reëler beeld van het aandeel dat een bepaalde diersoort uitmaakt van het totale voedselpakket. Op deze wijze komt duidelijk tot uiting dat bijvoorbeeld een bosspitsmuis slechts de helft aan voedingswaarde(gewicht) heeft in vergelijking met bijvoorbeeld een veldmuis.

Een uitbreiding van het aantal nestkasten voor bosuil en torenvalk lijkt mij beslist verantwoord en zou er toe bij kunnen dragen het gebied met zijn enorme vogelrijkdom nog te verrijken.

Ransuil

Van de 24 paar ransuilen die in het terrein aanwezig waren vonden wij 14 nesten terwijl in nog 6 andere territoria uitgevlogen jongen werden vastgesteld. Op zes andere plaatsen waren uilen aanwezig maar broedpogingen werden niet waargenomen. Het gemiddelde aantal eieren per nest bedroeg 4,3 en het gemiddelde aantal jongen per succesvol nest 2,8. In tabel I is van zeven jaar de eieren- en jongenproductie van de ransuil vermeld. De vrij hoge produktie, althans per aanwezig paar in 1971, doet vermoeden dat de veldmuizenpopulaties nu over hun dieptepunt heen zijn en dat mogelijk in 1972 een zeer gunstig broedseizoen voor de ransuil verwacht kon worden.

Dit jaar werden 936 prooiresten gedetermineerd. Het aantal gedetermineerde prooiresten van 1965 t/m 1971 steeg hierdoor tot 8965.

Tabel I. Gemiddeld aantal eieren en jongen per nest gedurende de jaren 1965-1971. Tussen () het aantal nesten waarover dit is berekend.

Jaar	Aantal eieren	Aantal jongen	Aantal jongen per aanwezig paar
1965	4,0 (9)	2,1 (10)	1,2
1966	3,5 (13)	3,0 (9)	1,5
1967	4,0 (14)	3,1 (10)	1,6
1968	4,4 (16)	3,2 (15)	2,1
1969	3,2 (12)	2,3 (7)	0,9
1970	4,2 (15)	2,2 (10)	1,1
1971	4,3 (6)	2,8 (9)	2,0

In tabel II is weergegeven de voedselopname van de ransuil. Opmerkelijk voor 1971 is, dat de veldmuis slechts 23% van het voedsel van de ransuil uitmaakte. Zeer hoog was het aandeel van het konijn en de bruine rat gedurende dit jaar. Normaal vormt het konijnenvlees slechts 2 tot 7% van het in het totaal geconsumeerde vlees. Dit jaar echter 17,5%!

Tabel II. Gewichts-aandeel van de verschillende prooidieren in de voedselopname van de ransuil in %.

	1967	1968	1969	1970	1971
Veldmuis	38,9	57,3	43,6	30,8	23,7
Bosmuis	23,1	16,7	18,8	24,3	25,6
Rosse woelmuis	10,0	6,7	10,1	5,5	2,2
Dwergmuis	0,4	8,1	—	0,2	—
Huismuis	0,6	1,1	—	—	0,2
Bosspitsmuis	1,3	1,0	1,5	0,5	0,4
Bruine rat	3,4	2,2	1,0	4,4	8,7
Woelrat	0,6	—	—	1,6	—
Konijn	2,7	2,8	6,9	2,2	17,5
Vogels (groot)	3,5	2,1	8,6	6,3	5,1
Vogels (klein)	14,2	10,2	8,6	23,8	14,4

Bosuil

In 1971 stelden we 9 territoria van de bosuil vast. Het gemiddelde aantal eieren bedroeg 3,0 en het gemiddelde aantal jongen per nest 2,6. Deze cijfers werden berekend over 5 legfels.

Ook van de bosuil werden alle verzamelde gegevens over de voedselopname omgerekend in gewichtseenheden. Hierbij valt op dat de bosuil tijdens het broedseizoen zijn gezin voornamelijk voedt met konijntjes en vogels. Door zijn voorkeur voor beboste duingedeelten zijn ook de bosmuis en de bosspitsmuis belangrijke componenten. Verder viel op dat de bosuil vooral grotere vogels (lijsters en spreeuwen) consumeerde, dit in tegenstelling tot de ransuil. In totaal werden van 1965 t/m 1971 847 prooidieren gedetermineerd. Als grote prooien werden dit jaar o.a. gevonden: Kievit (2x), groene specht (1x) en grote bonte specht (1x).

Tabel III. Gewichts-aandeel der verschillende prooidieren in de voedselopname van de bosuil in %.

	1967	1968	1969	1970	1971
Veldmuis	5,9	12,6	4,8	2,6	3,1
Bosmuis	16,8	15,3	10,3	9,2	11,9
Rosse woelmuis	13,5	10,3	6,4	9,2	0,6
Bosspitsmuis	22,7	8,5	10,1	1,9	1,2
Konijn	18,9	35,4	42,7	46,3	44,0
Vogels (groot)	10,8	10,2	12,8	19,8	28,8
Vogels (klein)	5,4	6,6	3,6	3,9	10,0

Steenuil

Slechts 2 paar steenuiltjes werden broedend in de A.W. duinen aangetroffen in 1971. Het territorium bij het Vogelenveld bleef onbezet. Het is te hopen dat dit paar, zonder dat het ons opviel, heeft gebroed. In de twee nesten lagen 6 eieren. Eén nest werd door het publiek verstoord, terwijl het andere nest slechts één jong bevatte.

Torenvalk

De torenvalk schijnt de laatste jaren in een stabiel aantal paren voor te komen. Wederom vijf paar, die te zamen 18 jongen grootbrachten. Eén paar maakte gebruik van een van de twee nestkasten.

Boomvalk

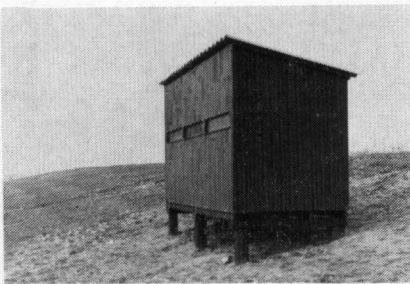
Drie nestvondsten van deze prachtige snelle stootvogel die zich voornamelijk met insecten en vogels voedt. Het aantal eieren in deze nesten bedroeg 4, 3 en 3. Eén nest ging verloren en in de twee overige nesten werden 7 jongen geringd.

- F. J. Koning, Belkmerweg 35, Burgervlotbrug (N.H.).

Observatiehut Terneuzen

De observatiehut, welke door samenwerking van de Stichting 'Het Vogeljaar' en Vogelwacht 'De Steltkluut' bij Terneuzen gerealiseerd kon worden (dank zij de zeer welwillende medewerking van Rijkswaterstaat) schenkt een ideale gelegenheid voor het waarnemen van allerlei vogelsoorten in alle seizoenen. De Spuikom, waaraan de hut staat, is een zeer modderige vlakte (die thans door zeeaster dreigt overgroeid te raken — een probleem wat overigens onze aandacht heeft —) met enkele waterpartijen gestoffeerd en erg voedselrijk. Ze is gelegen westelijk van Terneuzen op korte afstand van de Westerschelde. Veel vogels die tijdens hoogwater van de Scheldesliken verdreven worden, komen er foerageren: scholekster, tureluur, wulp, goud-, zilver-, strand-, bontbek- en kleine plevier, diverse strandloper-, eenden- en meeuwensoorten. Juist dit snel wisselende bestand van foeragerende vogels maakt het gebied interessant, want na een eventuele storing is er spoedig weer een andere bezetting.

Onder andere broeden er wilde eend, bergeend, meerkoet, waterhoen, tureluur, kluut, visdief en strandplevier.

Ook voor fotografen en filmers is het gebied de moeite waard. Voor de sleutel dient men contact op te nemen met: U. A. v. d. Berg, Narcisstraat 23 te Hoek.

P. v. Waes, Lovenpolder B 86 Boerengat. Terneuzen (= nabij de hut).

G. Ottens, K. Doormanlaan 11, Terneuzen, tel. 01150-3504.

B. M. Grootjans, Schubertshof 15, Terneuzen.

E. G. Borm, Tivoliweg 12, Hulst.

G. M. P. Sponselee, Saxhavenstraat 5, Hulst, tel. 01140-3707.

Aanstaande voorjaar worden er onder leiding een aantal excursies naar de hut georganiseerd. Deze zullen t.z.t. in 'De Steltkluut', orgaan van de gelijknamige Vogelwacht O.Z. Vl., en in 'Het Vogeljaar' aangekondigd worden (zie ook jrg. 19, pag. 439).

Vogelwacht 'De Steltkluut'.

Om behoud van vogelbroedplaats bij de Noord

De 'Wergroep natuurbehoud Ridderkerk' is in het geweer gekomen tegen plannen om de vogelbroed- en verzamelaarsplaats bij de rivier De Noord op te spuiten. Staatssecretaris Vonhoff heeft deze plannen medegedeeld in antwoord op in de kamer gestelde vragen. De Stichting 'Zuidhollands Landschap', Vogelbescherming, het Staatsbosbeheer en de werkgroep zijn het echter niet met deze plannen eens. De plas waar het hier om gaat ligt aan een griend, die het enige nog resterende vloedbos van De Noord is. Veertien ha groot met een roekenkolonie. Hiervan zal 6 ha moeten worden opgeofferd voor verbreding van de rivier en de nieuwe haven van Ridderkerk. De overblijvende 8 ha zullen, naar de werkgroep vreest, bij het opspuiten van de plas ook wel opgespoeten worden.

De plas ligt in het aan te leggen bos- en recreatiegebied 'De Gorzen', welk plan ligt in een door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland goedgekeurd bestemmingsplan, dat griend en plas de bestemming van 'griend- en rietcultuur' heeft gegeven. Nu hebben GS het waterschap een opspuitvergunning gegeven? De stap-voor-stap-tactiek van de huidige technocratie.